

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

28 juni 2016

WETSONTWERP

**tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek
met betrekking tot de juridische bijstand**

AMENDEMENTEN

ingediend in plenaire vergadering

Zie:

Doc 54 **1819/ (2015/2016):**

- 001: Wetsontwerp.
- 002: Amendementen.
- 003: Verslag.
- 004: Tekst aangenomen door de commissie.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

28 juin 2016

PROJET DE LOI

**modifiant le Code judiciaire en ce qui
concerne l'aide juridique**

AMENDEMENTS

déposés en séance plénière

Voir:

Doc 54 **1819/ (2015/2016):**

- 001: Projet de loi.
- 002: Amendements.
- 003: Rapport.
- 004: Texte adopté par la commission.

Nr. 22 VAN DE HEER MAINGAIN

Art. 5

In het ontworpen punt 3°, tweede lid, tussen de woorden “de omvang van de bestaansmiddelen,” en de woorden “de over te leggen bewijsstukken”, de woorden “de berekeningswijze,” invoegen.

VERANTWOORDING

Bij de beslissing of juridische bijstand (in de door het wetsontwerp uitgewerkte vorm) al dan niet wordt toegekend, wordt niet langer verwezen naar de “inkomsten”, maar wel naar de “bestaansmiddelen”. Aldus worden de toegangsvoorwaarden tot de juridische tweedelijnsbijstand en die tot de juridische bijstand op elkaar afgestemd.

Met het oog op een optimale harmonisering moet de berekeningswijze van die bestaansmiddelen evenwel worden bepaald bij koninklijk besluit, zoals dat reeds het geval is voor het bedrag en de over te leggen bewijsstukken; zo niet zullen de bestaansmiddelen uiteenlopend worden geïnterpreteerd door de betrokken gerechtelijke arrondissementen of door de bureaus voor juridische bijstand.

Zoals aangegeven door Avocats.be, zou de regering kunnen handelen naar analogie met het koninklijk besluit van 11 juli 2002 houdende het algemeen reglement betreffende het recht op maatschappelijke integratie, dat onder meer verduidelijkt met welke middelen geen rekening wordt gehouden bij het nemen van de toekenningsbeslissing.

N° 22 DE M. MAINGAIN

Art. 5

Au 3°, dans l’alinéa 2 proposé, insérer les mots “les modalités de calcul,” entre les mots “l’ampleur de ces moyens d’existence,” et les mots “les pièces justificatives à produire”

JUSTIFICATION

La référence non plus aux “revenus” ou “ressources” mais aux “moyens d’existence” pour la décision d’octroi ou non de l’aide juridique telle que proposée par le projet de loi permet d’harmoniser les conditions d’accès de l’aide juridique de deuxième ligne et de l’assistance judiciaire.

Toutefois, pour que cette harmonisation soit optimale, les modalités de calcul de ces moyens d’existence devront être déterminés par arrêté royal, comme le sont déjà leur montant et les pièces justificatives à produire. A défaut, ces moyens seront interprétés différemment selon l’arrondissement judiciaire ou le bureau d’aide juridique concernés.

Comme indiqué par Avocats.be, le gouvernement pourrait ainsi procéder par analogie avec l’arrêté royal du 11 juillet 2002 portant règlement général en matière de droit à l’intégration sociale, lequel précise par exemple les moyens dont il n’est pas tenu compte dans la décision d’octroi.

Olivier MAINGAIN (DéFI)

Nr. 23 VAN DE HEER MAINGAIN

Art. 7

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

De begunstigde van de juridische bijstand twee verschillende bijdragen doen betalen, berust op een vermeende “overconsumptie” van procedures en op de daaruit voortvloeiende noodzaak de rechtzoekenden ter zake te responsabiliseren. Uit geen enkel statistisch gegeven kan echter worden opgemaakt dat er daadwerkelijk sprake is van een voldoende hoog misbruikpercentage opdat het een dergelijke maatregel zou verantwoorden.

Zoals Avocats.be tijdens de hoorzitting heeft beklemtoond, zijn bovendien veel prestaties van de advocaten in het kader van juridische bijstand hoofdzakelijk het gevolg van het feit dat steeds meer mensen in kansarmoede vervallen, maar ook de verhoging van de maximumbedragen waaronder toegang tot juridische bijstand openstaat, speelt mee.

Het aantal *pro-deo*-dossiers is echter gestabiliseerd of zelfs afgenomen ingevolge de instelling van btw op de advocatenhonoraria en de hervorming van de griffierechten. Een en ander heeft de toegang tot het gerecht fors beperkt doordat de rechtzoekenden worden ontmoedigd hun rechten te doen gelden.

Aldus heeft een hele bevolkingsgroep niet te kampen met “overconsumptie”, maar met “onderconsumptie” van het gerecht, daar de toegang ertoe almaar wordt bemoeilijkt. Het klopt dat misbruik moet worden voorkomen en dat de rechtzoekenden bij een en ander dienen te worden betrokken; sommige rechtzoekenden beschouwen juridische bijstand immers als een verworvenheid en vergroten de gerechtelijke achterstand. Het is trouwens om die reden dat artikel 11 van het wetsontwerp voorziet in een bijdrage van de rechtzoekende tot de vergoeding van de advocaat indien de situatie van die rechtzoekende dankzij het optreden van de advocaat opnieuw kon worden verbeterd. De gehoorde deskundigen meenden echter dat een bijdrage, hoe bescheiden ook, veel eerder de rechtsbedeling afremt in plaats dat ze een middel vormt om de rechtzoekenden ertoe aan te zetten na te denken of het wel nuttig is het gerecht in te schakelen.

N° 23 DE M. MAINGAIN

Art. 7

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

L'introduction d'une double contribution dont serait redevable le bénéficiaire de l'aide juridique se base sur une prétendue surconsommation de procédures et sur la nécessité subséquente de responsabiliser les justiciables. Or, aucune donnée statistique ne permet de confirmer un taux d'abus assez important que pour justifier une telle mesure.

En outre, et comme l'a souligné Avocats.be lors de son audition, le nombre important de prestations accomplies dans le cadre de l'aide juridique par les avocats résulte principalement de la précarisation d'une partie croissante de la population mais également du rehaussement des plafonds en deçà desquels l'accès à l'aide juridique est ouvert.

Le nombre de dossiers “pro deo” s'est toutefois stabilisé, voire diminue sous l'effet de la hausse de la TVA sur les honoraires d'avocats et la réforme des droits de greffe qui ont considérablement réduit l'accès à la justice, décourageant les justiciables à faire valoir leurs droits.

Toute une partie de la population se retrouve ainsi en situation non de surconsommation mais de sousconsommation de la justice, en ce que son accès est rendu de plus en plus difficile. Certes, il convient d'éviter les abus et d'impliquer les justiciables qui, pour certains, prennent l'aide juridique pour acquis et accentuent l'arriéré judiciaire. C'est d'ailleurs, entre autres, pour cette raison, que l'article 11 du projet prévoit une participation du justiciable à l'indemnisation de l'avocat si, par son intervention, il lui a permis de revenir à meilleure fortune. Mais de l'avis des experts auditionnés, une contribution, aussi modique soit elle, constituera un frein à la justice plutôt qu'un incitant à la réflexion dans le chef des justiciables quant à la réelle utilité de la voie judiciaire.

Tevens zal de preventie van dergelijk misbruik alleen kunnen worden nagestreefd ten aanzien van de eisers, terwijl meer dan de helft van de begunstigden van de juridische bijstand verweerders zijn.

De indiener van dit amendement staat dus achter het oogmerk van het wetsontwerp om in de marge overconsumptie van procedures tegen te gaan, maar dan wel via een opwaardering van de juridische bijstand en een correcte toepassing door de advocaten van artikel 667 van het Gerechtelijk Wetboek, dat het volgende bepaalt: “Rechtsbijstand wordt verleend aan de personen van Belgische nationaliteit, indien hun aanspraak rechtmatig lijkt en indien zij aantonen dat hun inkomsten ontoereikend zijn.” of overeenkomstig de in het wetsontwerp vervatte formulering: “De aanvragen betreffende zaken die kennelijk onontvankelijk of kennelijk ongegrond lijken, worden geweigerd.”.

La prévention d'éventuels abus ne pourra en outre être poursuivie qu'à l'égard des demandeurs alors que plus de la moitié des bénéficiaires de l'aide juridique sont défendeurs.

Les auteurs du présent amendement partagent donc l'objectif du projet de loi de lutter contre la surconsommation marginale de procédures, mais par une revalorisation de l'aide juridique et une correcte application par les avocats de l'article 667 du Code judiciaire, lequel dispose que “ le bénéfice de l'assistance judiciaire est accordé aux personnes de nationalité belge, lorsque leur prétention paraît juste et qu'elles justifient de l'insuffisance de leurs revenus.” ou, selon la formule proposée par le projet, que “ les demandes relatives à des causes paraissant manifestement irrecevables ou manifestement mal fondées sont rejetées.”

Olivier MAINGAIN (DéFi)